

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2018-864

3.12.2018

Tryg Forsikring NUF

Livsforsikring/uføredkninger/pensjon

Erstatningsoppgjøret – forsikringstilfellets inntreden – vilkårstolkning - avtl. § 36.

Forsikrede ble sykemeldt i 2001 grunnet angina pectoris og har siden ikke vært i arbeid. Han fikk avslag på krav om uførepensjon fra Nav i 2005, men fikk innvilget 100 % uførepensjon i 2012. Etter klage fastsatte Trygderetten i 2016 at vedtakstidspunktet for uførepensjon skulle være 2004. Selskapet har utbetalt erstatning basert på at forsikringstilfellet inntraff i 2012 og det ble gjort aldersfradrag med utgangspunkt i 2012. Tvist om selskapets erstatningsoppgjør var i samsvar med vilkårene. Subsidiært spørsmål om selskapets anvendelse av vilkårene måtte anses som urimelig etter avtl. § 36. Nemnda la til grunn at selskapets erstatningsoppgjør var i samsvar med vilkårene. Vilårene kunne ikke ses å være i strid med god forretningsskikk og det var ikke urimelig at selskapet hadde anvendt sine vilkår for å beregne hvilken erstatning den forsikrede skulle ha. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1952) var omfattet av en kollektiv sykdomsforsikring med rett til utbetaling ved ervedusuførhet. Forsikrede ble sykemeldt pga. angina pectoris 22.1.01 og har deretter ikke vært i arbeid.

Forholdet til Nav

Forsikrede fremmet krav om uførepensjon etter folketrygdloven mars 2005. Kravet ble avslått. Avslaget ble stadfestet av Trygderetten, og lagmannsretten frifant staten.

Forsikrede søkte på ny om uførepensjon i 27.10.11, og ble tilstått 100 prosent uførepensjon 26.6.12. Uføretidspunktet ble fastsatt til januar 2001, og virkningstidspunktet ble satt til 1.8.11, dvs. til tre måneder før siste kravsfremsettelse. Forsikrede påklaget avgjørelsen om virkningstidspunktet og anførte at det skulle vært basert på tidspunktet for første gangs søknad om uførepensjon, dvs. 2005. Nav endret avgjørelsen 24.1.14, og virkningstidspunktet ble satt til juli 2011. Vedtaket ble stadfestet av Nav Klageinstans. Avgjørelsen ble klaget til Trygderetten som i kjennelse 29.7.16 omgjorde vedtaket, og kjente klager berettiget til uførepensjon med virkning fra og med desember 2004. I rettens avsluttende merknader heter det:

... Medlemmet fremsatt første søknad om uførepensjon den ... 31 mars 2005. NAV har i ettertid akseptert at uføretidspunktet kan settes til januar 2001 da han første gang ble sykemeldt.

Retten legger etter dette til grunn at (forsikrede) oppfylte vilkårene for rett til uførepensjon da han søkte om uførepensjon første gang.

...

Krav etter forsikringsavtalen

Forsikrede fremmet krav om erstatning under forsikringsavtalen 13.2.03. Selskapet skrev til forsikrede 15.3.12, og ba trygdestatus opplyst. Forsikrede svarte 5.7.12 at Nav hadde innvilget 100 % uførepensjon den 26.6.12. Vedtaket ble mottatt av selskapet 10.7.12.

Selskapet utbetalte erstatning 7.8.12 basert på 100 % uførhet. Det ble gjort aldersfradrag i grunnerstatningen med utgangspunkt i vedtakstidspunktet (dvs. for 13 år), og G på oppgjørstidspunktet ble lagt til grunn for erstatningen. Det ble betalt rente med utgangspunkt i 10.7.12. I erstatningen er det gjort fradrag for tidligere utbetaling under arbeidsgivers lisensforsikring.

I perioden 2013-2016 har partene vært uenige om så vel aldersfradraget som ménerstatning.

Saksbehandling ved FinKN

Saken ble klaget inn til Finansklagenemnda 3.11.17. Av klagen fremgikk at den var sendt som følge av manglende tilbakemelding fra selskapet om betydningen av Trygderettens kjennelse av 2016. Etter diverse korrespondanse mellom partene og sekretariatet, ble det 5.7.18 besluttet å igangsette klagebehandlingen for tvisten om beregningen av uføreerstatningen.

Forsikrede har i hovedsak anført at selskapets vilkårsforståelse er uriktig og i strid med formålet med dekningen. Forsikrede har vært ufør siden 2001. Et oppgjør i 2012 med G og aldersfradrag basert på alder på oppgjørstidspunktet medfører i praksis at forsikrede ikke får erstatning for tap i fremtidig inntekt. Det kreves at erstatningsoppgjøret tar utgangspunkt i 2001 som uføretidspunktet. Når selskapet i vilkårene knytter erstatning til innvilgelse av uførepensjon fra Nav, må selskapet også være forpliktet til å korrigere sitt oppgjør når det dokumenteres at Navs avgjørelser i 2005 og 2012 var uriktig og at rett uføretidspunkt var i 2001, mens virkningstidspunktet for uførepensjonen var desember 2004. Vilkares bestemmelser om etteroppgjør støtter en slik forståelse av vilkårene. Det kreves renter av tilleggserstatningen.

Subsidiært anføres det at selskapets standpunkt er i strid med avtaleloven § 36 og at vilkårene er ugyldige. Forsikrede avviser for øvrig selskapets forståelse av Trygderettens kjennelse datert 29.7.16, og fastholder at Trygderetten må forstås slik at vilkårene for uførepensjon var oppfylt i 2005.

Selskapet har i hovedsak anført at oppgjøret er i samsvar med forsikringsavtalen og at vilkårene ikke fremstår som uklare, jf. tolkningsprinsippene i Rt. 1997 s. 1807 (Cigna). Det fremgår av pkt. 3.3 i vilkårene at forsikringstilfellet inntreffer når det foreligger vedtak om minst 50 % varig uførepensjon fra Nav. Vedtaket er datert 26.6.12 og erstatningsberegninger, herunder aldersfradragene, tar utgangspunkt i dette tidspunkt. At Nav senere endrer virkningstidspunktet for uførepensjonen er uten betydning for forsikredes rett etter vilkårene. Trygderetten har ikke i kjennelsen 29.7.16 eksplisitt tatt stilling til om forsikrede fylte vilkårene for uførepensjon i 2014/2005. Bestemmelsen om etteroppgjør kommer ikke til anvendelse ettersom det ikke foreligger noen økning av uføregrad.

Selskapet avviser at vilkårene er ugyldige eller urimelige. De aktuelle vilkårene anvendes for et stort antall forsikrede, og det er behov for enkle og klare regler for bl.a. å eliminere tolkningstvil/tvister. Det forhold at én slik avtale kan fremstå som uheldig for én enkelt forsikret, innebærer ikke at det er grunnlag for å sette vilkårene til side etter avtaleloven § 36, jf. Rt. 1987 s. 744 og Rt. 2013 s. 769.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser spørsmål om erstatningsoppgjøret er i samsvar med vilkårene. Subsidiært om selskapets anvendelse av vilkårene må anses som urimelig etter avtaleloven § 36.

I de aktuelle vilkårene av 15.12.00 er det tatt inn bestemmelser om skadeoppgjør og erstatningsutmåling i pkt. 3. De aktuelle bestemmelsene lyder:

3.1 Beregningsgrunnlag

Grunnlaget for beregningen av det fremtidige inntektstapet er den pensjonsgivende inntekt ... i året før sykdommen ble konstatert

3.2. Grunnerstatning og beregning av erstatning.

3.2.1. Ved 100 % ervervsmessig uførhet fastsettes grunnerstatningen slik:

....

Fastsettelsen av inntektsgrunnlaget for beregningen skjer i forhold til G den 1. januar i det inntektsåret inntekten er opptjent. Erstatningen beregnes på grunnlag av skadelidtes alder og G på oppgjørstidspunktet.

3.2.2. Erstatningsbeløpet ved 100 % ervervsmessig uførhet beregnes slik i forhold til grunnerstatningen:

3.2.3 Er skadelidte 45 eller 46 år svarer erstatningen til grunnerstatningen.

3.2.4 For hvert år skadelidte er over 46 år gjøres fradrag som utgjør 5 % av grunnerstatningen. Erstatningen skal likevel utgjøre minst 10 % av grunnerstatningen.

...

3.3 Utbetaling av erstatning for tap i fremtidig erverv.

Forsikringstilfellet inntreffer når skadelidte er tilkjent minst 50 % varig uførepensjon etter lov av 28.2.97 om folketrygd kap. 12 og vedtaket er trådt ikraft. Erstatningen forfaller til betaling når selskapet har hatt rimelig tid til å klarlegge ansvarsforholdet og beregne sitt endelige ansvar.

3.4. Renter av erstatningskravet.

Selskapet skal ikke svare renter av erstatningen før forsikringstilfellet inntreffer iht. pkt. 3.3, 1. ledd.

...

3.6. Etteroppgjør ved vesentlig endring i ervervsuførhetsgraden.

Er erstatningen fastsatt iht denne dekningen og skadelidtes ervervsuførhetsgrad som følge av sykdommen endrer seg vesentlig, kan skadelidte kreve etteroppgjør. Ved etteroppgjør beregnes differansen mellom erstatningen skadelidte fikk ved oppgjøret og den erstatningen skadelidte ville ha fått ved oppgjøret om den nye ervervsuførhetsgraden var blitt lagt til grunn. Deretter beregnes tilleggserstatningen på grunnlag av G på det nye oppgjørstidspunktet.

I samsvar med vilkårene har selskapet lagt til grunn at forsikringstilfellet inntraff da Nav tilkjente forsikrede uførepensjon etter folketrygdloven, se pkt. 3.3 annet ledd. Også i samsvar med vilkårenes uttrykkelige bestemmelser har selskapet beregnet G og aldersfradrag med utgangspunkt i oppgjørstidspunktet, se punktene 3.2.1 og 3.2.3. Nemnda kan ikke se at det er noe å bemerke til vilkårenes klarhet på disse punkter. Nemnda kan heller ikke se at vilkårene på annen måte enn ved henvisningen i pkt. 3.3 annet ledd første punktum er knyttet til avgjørelser innen trygdesystemet, og henvisningen der gjelder bare selve vedtaket om uførepensjon. Nemnda peker dessuten på at vilkårene har egne bestemmelser i pkt. 3.2.1 siste ledd om hvilket inntektsgrunnlag som skal benyttes mv.

Bestemmelsen om oppgjør i pkt. 3.6 regulerer en annen situasjon enn den som er tilfellet i denne saken, og kan ikke nyttes til å begrunne et annet resultat enn det selskapet har kommet til.

Forsikrede har anført at bruken av vilkårenes oppgjørsbestemmelser virker urimelig for ham fordi Nav har truffet uriktige vedtak i hans sak, jf. kjennelsen fra Trygderetten fra 2016. Nemnda kan ikke se at det er grunnlag for å foreta en rimelighetssensur av resultatet av anvendelsen av vilkårene i dette konkrete tilfellet. Selv om resultatet i ett konkret tilfelle kan oppleves som urimelig, må det ses hen til virkningene av en slik revisjon for dekningen generelt, se avgjørelse

2014-474. Slik nemnda ser det, kan det ikke ses å være i strid med god forretningsskikk eller urimelig at selskapet har anvendt sine vilkår for å beregne hvilken erstatning den forsikrede skulle ha.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Hege Opheim (nøytralt oppnevnt medlem), Mildrid Felland (selskapsrepresentant), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).